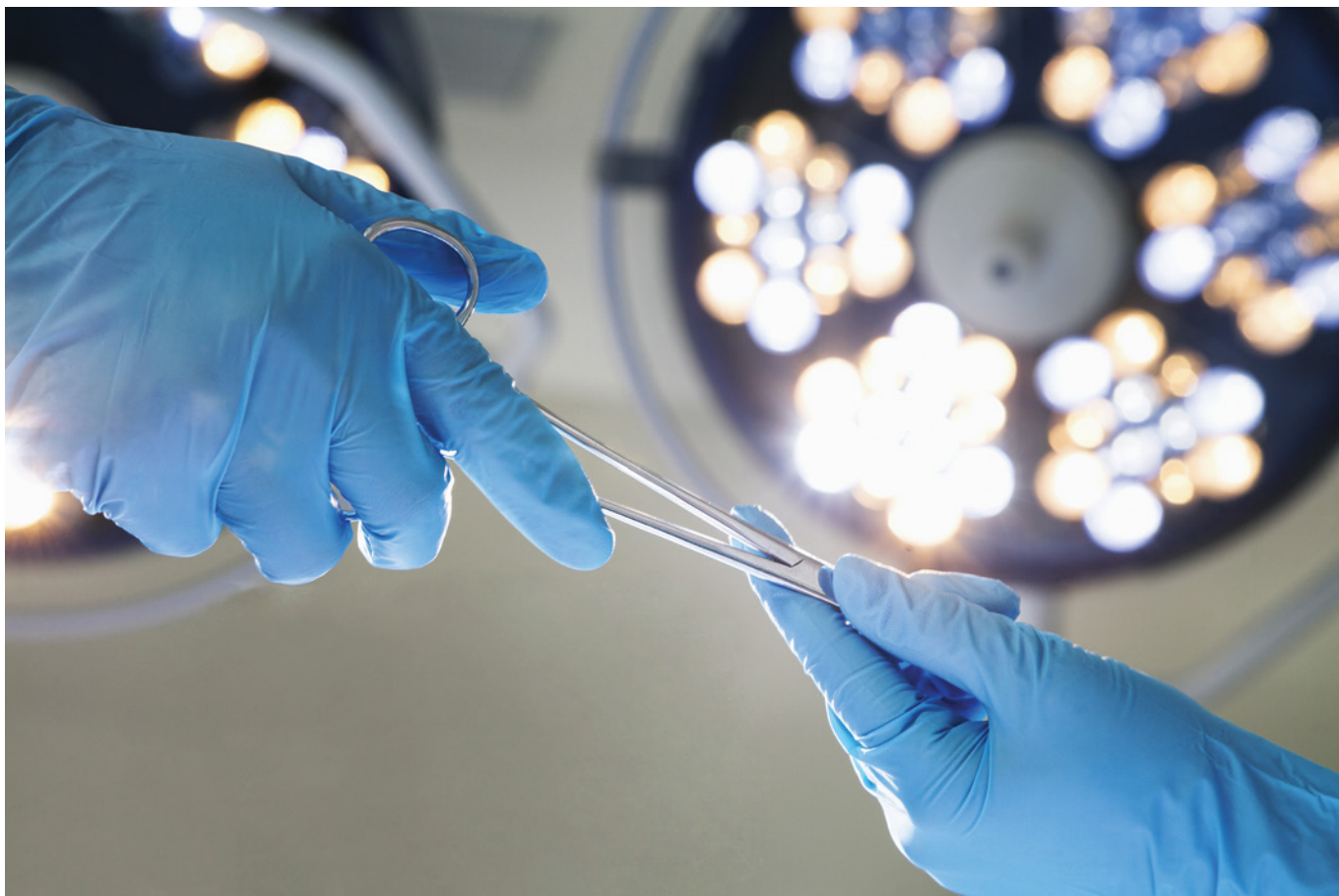

Neuromodulacja nerwów krzyżowych - czas na wsparcie pacjentów z nietrzymaniem stolca

Katarzyna Michalczuk

Fot. xixinxing - stock.adobe.com

Nietrzymanie kału bywa określane mianem „silent disease” - cichej choroby. Nie dlatego, że jej skutki są nieistotne, lecz dlatego, że pacjenci rzadko zgłaszają problem i często przez długi czas próbują radzić sobie z nim samodzielnie. Wstyd, dyskomfort i obawa przed niezrozumieniem sprawiają, że do lekarza trafiają zwykle dopiero wtedy, gdy objawy zaczynają istotnie ograniczać codzienne funkcjonowanie. Pierwszym etapem terapii - zarówno w nietrzymaniu moczu, jak i stolca - jest postępowanie zachowawcze: zmiana stylu życia, farmakoterapia oraz fizjoterapia dna miednicy prowadzona przez wyspecjalizowanych fizjoterapeutów. U części pacjentów przynosi ono poprawę, jednak w cięższych przypadkach konieczne staje się leczenie zabiegowe.

Neuromodulacja nerwów krzyżowych skuteczna nie tylko w leczeniu nietrzymania moczu

Jedną z metod o ugruntowanej pozycji w praktyce klinicznej jest neuromodulacja nerwów krzyżowych. W Polsce kojarzona jest ona przede wszystkim z leczeniem nietrzymania moczu i w tym wskazaniu podlega refundacji. Tymczasem zgodnie z aktualną wiedzą me-

dyczną zakres jej zastosowania obejmuje również leczenie nietrzymania kału oraz tzw. podwójnej inkontynencji, czyli współistniejącego nietrzymania moczu i stolca. Obowiązujące przepisy sprawiają, że pacjenci z podwójną inkontynencją mogą korzystać z tej terapii w ramach finansowania ze środków publicznych, ponieważ jednym z rozpoznań pozostaje nietrzymanie moczu. Os-

by z izolowanym nietrzymaniem kału pozostają jednak poza systemem refundacyjnym, mimo że skuteczność i bezpieczeństwo neuromodulacji w tym wskazaniu potwierdzają badania kliniczne oraz wieloletnia praktyka. – *Podwójna inkontynencja, czyli jednoczesne nietrzymanie moczu i stolca, jest istotnym, a nadal zbyt rzadko dostrzeganym problemem zdrowotnym i społecznym. Wyraźnie pogarsza jakość życia, wpływa na zdrowie psychiczne, codzienne funkcjonowanie i aktywność społeczną, a także prawdopodobnie wiąże się z dodatkowymi kosztami opieki. Trzeba jednak uczciwie zaznaczyć, że w przeciwieństwie do izolowanego nietrzymania moczu lub stolca, nie dysponujemy dziś dużymi, nowoczesnymi analizami, które pre-*

Fot. anatolij_gleb - stock.adobe.com

czyjnie wyceniłyby koszt samej podwójnej inkontynencji dla systemu ochrony zdrowia – mówi dr n. med. i n. o zdr. Michał Późniak z Kliniki Urologii Ogólnej i Onkologicznej Szpitala Uniwersyteckiego nr 1 w Bydgoszczy. – *Dostępne badania pokazują, że pacjenci z podwójną inkontynencją osiągają gorsze wyniki w zakresie zdrowia fizycznego i psychicznego, doświadczają większego stresu, częściej zgłaszają objawy depresyjne oraz większe obciążenie psychospołeczne niż osoby bez inkontynencji lub z samym nietrzymaniem moczu. Oznacza to, że jest to problem nie tylko medyczny, ale również psychologiczny i społeczny – podkreśla specjalista.*

Wyrównać dostęp do leczenia finansowanego przez NFZ

W ocenie dr. Michała Późniaka największym problemem jest obecnie ograniczony dostęp do leczenia. – *W Polsce neuromodulacja krzyżowa jest świadczeniem gwarantowanym i ma ustalone taryfy, jednak obowiązują-*

jące kryteria kwalifikacji odnoszą się przede wszystkim do pacjentów z nadreaktywnością pęcherza moczowego lub niedoczynnnością mięśnia wypieracza. W praktyce oznacza to, że pacjenci z nietrzymaniem stolca nie mają równie jasno określonej ścieżki finansowania tej terapii. Z perspektywy chorych warto więc rozważyć poszerzenie dostępu do neuromodulacji krzyżowej również w tym wskazaniu, zwłaszcza u pacjentów starannie kwalifikowanych, u których leczenie zachowawcze okazało się nieskuteczne – mówi dr Michał Późniak.

O rozszerzenie refundacji neuromodulacji nerwów krzyżowych o leczenie nietrzymania kału od lat zabiega Stowarzyszenie „UroConti”, reprezentujące pacjentów

ze schorzeniami dna miednicy. W 2025 roku konsultant krajowy w dziedzinie chirurgii ogólnej zadeklarował podjęcie działań w tym zakresie. Na obecnym etapie nie przełożyło się to jednak na rozpoczęcie formalnej procedury rozszerzenia refundacji.

– *Nietrzymanie kału to problem, który w istotny sposób ogranicza codzienne funkcjonowanie i wpływa na jakość życia pacjentów. Neuromodulacja krzyżowa jest metodą o udowodnionej skuteczności i bezpieczeństwie, fi-*

nansowaną w wielu krajach europejskich i pozaeuropejskich jako element standardowego postępowania terapeutycznego – podkreśla Janusz Borzyński, przewodniczący Sekcji Neurourologii Stowarzyszenia „UroConti”. – Z perspektywy systemowej mówimy o terapii dedykowanej ściśle określonej grupie chorych, kwalifikowanej w sposób dwuetapowy i kontrolowany, co zapewnia racjonalne wykorzystanie środków publicznych. Brak refundacji w leczeniu izolowanego nietrzymania kału stanowi dziś wyraźną lukę w katalogu świadczeń gwarantowanych – zwłaszcza że w przypadku podwójnej inkontynencji pacjent może skorzystać z tej samej procedury w ramach finansowania publicznego, ponieważ jednym ze wskazań pozostaje nietrzymanie moczu. Powoduje to sytuację, w której dostęp do terapii zależy od formalnego zakresu rozpoznania, a nie od zasadności klinicznej jej zastosowania. Należy podkreślić, że częstość występowania nietrzymania kału ocenia się na około 2–5% wśród osób dorosłych. Z uwagi na to, że wielu chorych nie

zgłasza się z tym problemem do lekarza, rzeczywista liczba osób dotkniętych tym schorzeniem może być wyższa. Można jednak z dużym prawdopodobieństwem przyjąć, że objęcie refundacją leczenia metodą neuromodulacji nie spowoduje istotnego obciążenia budżetu NFZ. Tymczasem brak środków finansowych bywa często wskazywany przez Ministerstwo Zdrowia jako powód ograniczeń w dostępie do terapii refundowanych – mówi Janusz Borzyński.

Stowarzyszenie „UroConti” podjęło już działania w tym kierunku i dysponuje przygotowaną dokumentacją.

– Formalne zainicjowanie procesu refundacyjnego wymaga jednak zaangażowania konsultanta krajowego, który posiada kompetencje do złożenia stosownego wniosku. Ze swojej strony deklarujemy pełną gotowość do współpracy i wsparcia tego procesu – przekonuje Janusz Borzyński.

Rozszerzenie finansowania neuromodulacji w leczeniu nietrzymania kału byłoby realnym krokiem w stronę nowoczesnej, opartej na dowodach medycyny oraz wyrazem troski o pacjentów, dla których dostęp do tej terapii pozostaje dziś ograniczony.

Placówki szpitalne przygotowane do wykonywania zabiegów neuromodulacji krzyżowej

MIASTO	PLACÓWKĄ	ADRES	KONTAKT	KIEROWNIK KLINIKI / ODDZIAŁU
Biała Podlaska	Oddział Urologiczny, Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Białej Podlaskiej	ul. Terebelska 57/65 21-500 Biała Podlaska	tel. 83 414 75 66 www.szpitalbp.pl	lek. med. Krzysztof Pękała
Bielsko-Biała	Oddział Urologii i Onkologii Urologicznej, Szpital Wojewódzki w Bielsku-Białej	Al. Armii Krajowej 101 43-316 Bielsko-Biała	tel. 33 810 23 52 www.hospital.com.pl	lek. med. Krzysztof Pliszek
Bydgoszcz	Klinika Urologii Ogólnej i Onkologicznej, Szpital Uniwersytecki nr 1 im. dr. Antoniego Jurasza	ul. Marii Skłodowskiej-Curie 9 85-094 Bydgoszcz	tel. 52 585 45 00 tel. 52 585 40 45 www.jurasza.umk.pl	prof. dr hab. n. med. Tomasz Drewa
Chorzów	Śląskie Centrum Urologii „Urovita”	ul. Strzelców Bytomskich 11 41-500 Chorzów	tel. 32 111 42 42 www.urovita.pl	dr n. med. Andrzej Szurkowski
Jastrzębie-Zdrój	Oddział Urologii i Onkologii Urologicznej, Wojewódzki Szpital Specjalistyczny Nr 2 w Jastrzębiu-Zdroju	Al. Jana Pawła II 7 44-330 Jastrzębie-Zdrój	tel. 32 478 44 20 www.wss2.pl	dr n. med. Agata Witosińska-Walica
Kraków	Oddział Kliniczny Urologii i Urologii Onkologicznej, Szpital Uniwersytecki	ul. Jakubowskiego 2 30-688 Kraków Budynek H, poziom 1	tel. 12 424 79 60 www.su.krakow.pl	prof. dr hab. n. med. Piotr L. Chłosta
Łódź	Oddział Urologii Ogólnej, Onkologicznej i Czynnościowej, Wojewódzkie Wielospecjalistyczne Centrum Onkologii i Traumatologii im. M. Kopernika	ul. Pabianicka 62 93-513 Łódź	tel. 42 689 52 13 tel. 42 689 52 47 www.kopernik.lodz.pl	dr n. med. Jacek Wilkosz
Płońsk	Oddział Ginekologiczno-Położniczy, Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Płońsku	ul. H. Sienkiewicza 7 09-100 Płońsk	tel. 23 661 34 00 www.szpitalplonsk.pl	lek. med. Witold Achciński
Siedlce	Oddział Urologii i Onkologii Urologicznej, Mazowiecki Szpital Wojewódzki im. św. Jana Pawła II w Siedlcach Sp. z o.o.	ul. Księcia Józefa Poniatowskiego 26 08-110 Siedlce	tel. 25 640 35 12 www.szpital.siedlce.pl	dr n. med. Piotr Kania
Szczecin	Oddział Urologii Ogólnej i Onkologicznej Samodzielny Publiczny Wojewódzki Szpital Zespolony	ul. Arkońska 4 71-455 Szczecin	tel. 91 813 96 20 www.spwz.szczecin.pl	dr hab. n. med. Artur Lemiński
Warszawa	Katedra Ginekologii i Położnictwa Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie	ul. Bursztynowa 2 04-749 Warszawa	tel. 22 473 53 35 www.mssw.pl	prof. dr hab. n. med. Ewa Barcz
Warszawa	Oddział Kliniczny Urologii, Samodzielny Publiczny Szpital Kliniczny im. prof. W. Orłowskiego Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego	ul. Czerniakowska 231 00-416 Warszawa	tel. 22 621 71 78 tel. 22 584 11 42 www.szpital-orlowskiego.pl	prof. CMKP dr hab. n. med. Jakub Dobruch
Warszawa	I Klinika Położnictwa i Ginekologii CMKP, Centrum Medyczne „Żelazna”	ul. Żelazna 90 01-004 Warszawa	tel. 22 255 98 07 www.szpitalzelazna.pl	prof. CMKP dr hab. n. med. Grzegorz Szewczyk
Warszawa	Klinika Położnictwa i Ginekologii, Instytut Matki i Dziecka w Warszawie	ul. Kasprzaka 17A 01-211 Warszawa	tel. 22 327 70 19 www.imid.med.pl	prof. dr hab. n. med. Tadeusz Issat
Warszawa	Klinika Urologii Ogólnej, Onkologicznej i Czynnościowej Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego	ul. Lindleya 4 02-005 Warszawa	tel. 22 502 17 02 www.klinikaurologii.edu.pl	prof. dr hab. n. med. Piotr Radziszewski
Wrocław	Oddział Ginekologiczny, Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji we Wrocławiu	ul. Ołbińska 32 50-233 Wrocław	tel. 882 132 856 tel. 882 132 802 www.spzozmswia.wroclaw.pl	dr n. med. Maciej Zalewski